

Invånarna om sin MILJÖ- OCH KLIMATPÅVERKAN



Hur ser Sveriges invånare på sin egen miljö- och klimatpåverkan?

I den här rapporten, som är den andra av flera om hållbarhet, belyser vi hur Sveriges invånare ser på sin egen påverkan på klimat, vatten och biologisk mångfald. Rambolls ambition är att skapa samhällsnytta, på riktigt. Därför har vi i undersökningen, som den här rapporten grundas på, valt att lyssna på invånarna. På så sätt får vi både nya och olika perspektiv kring och hur arbetet kan utvecklas framåt.

Hur ser Sveriges invånare på sin egen roll och hur deras vardagliga val påverkar klimatet? Vad krävs för att invånarna ska få en bättre förståelse för hur de ska kunna göra medvetna val för att minska sin klimatpåverkan och i större grad bidra till att värna om den biologiska mångfalden och vattenfrågorna?

Klimatförändringarna innebär en sårbarhet kopplad till vattenresurser och förmågan att bevara biologisk mångfald. För att nå 1.5-gradersmålet behöver utsläppen av växthusgaser minska radikalt. Vi måste öka våra insatser för att bevara och förstärka den biologiska mångfalden samt värna om våra vattenresurser. Det är bråttom och vi har bara ett fåtal år på oss att få saker att hända.

Inom de globala ramverk som tagits fram, exempelvis i *Agenda 2030*¹ med dess 17 målområden och 169 delmål, finns en del vägledning. Klimatet definieras i mål 13, vatten i mål 6 och 14 och den biologiska mångfalden i mål 14 och 15. Därtill finns många internationella initiativ som vill driva en mer hållbar utveckling. Ett exempel är *C40*², där världens städer går samman i satsningar för en hållbar utveckling. Ett annat exempel är *Science Based Target Initiative*³ – ett samarbete mellan UN Global Compact, WRI, WWF och CDP som ger stöd till företag att sätta klimatmål som är i linje med olika vetenskapliga modeller. Dessa initiativ är bra och driver på konkreta målsättningar.

I den här undersökningen framgår det att nästan varannan invånare inte tror att deras val påverkar klimatet. Samtidigt vill hälften av invånarna ha mer information om hur de kan göra bättre val i vardagen kopplat till konsumtion och logistik. En stor andel är villiga att göra förändringar i sina vanor för att öka den biologiska mångfalden.

Jag vill ha information vid själva köptillfället oavsett vara eller tjänst. Står jag och väljer så skulle information om klimatpåverkan avgöra mitt köp. Jag kan tänka mig att betala mer

Kvinna 30-49 år



Jag skulle vilja ha tydligare information från elektroniktilverkare om vilken klimatpåverkan deras slutprodukt faktiskt har, sett till hela kedjan, från utvinning av jordmetaller till färdig produkt på hyllan.

Man 18-29 år



Det är ofta svårt att veta vilket som är det bästa: ska jag till exempel välja ekologiskt, närodlat, fairtrade eller annan miljömärkning?

Kvinna 30-49 år



Hur kan jag veta om de produkter jag köper är hållbara, på riktigt?

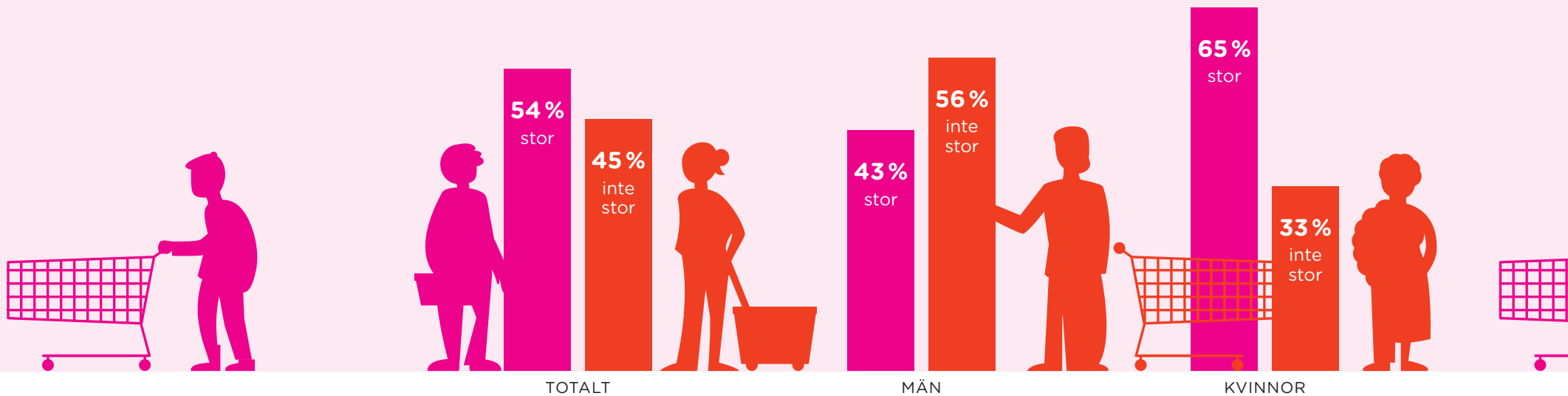
Kvinna 50-64 år



1, <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/globala-malen-och-agenda-2030/>

2, <https://www.c40.org/>

3, <https://tricornona.se/2020/01/28/vad-ar-science-based-targets/>

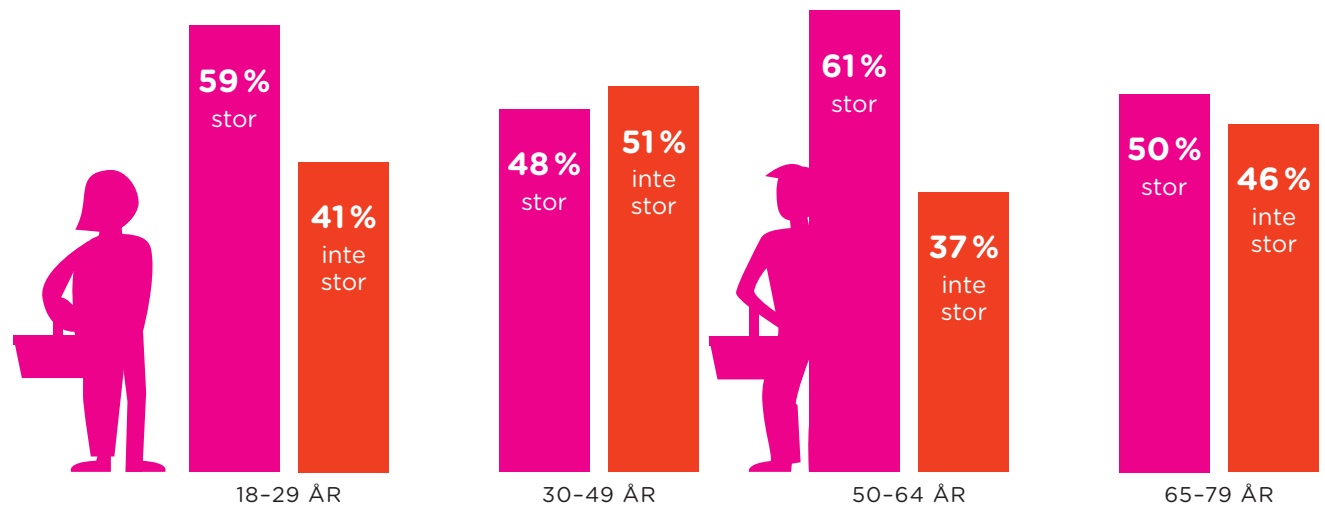


Vardagsvalen som påverkar klimatet

54 procent av invånarna tror att deras val i vardagen påverkar klimatet. 45 procent, nästan varannan person, svarar att de inte tror att deras val påverkar.

Det är övervägande män, 56 procent, och framför allt män i åldern 30–49 år, 66 procent, som inte tror att deras val spelar någon roll. Bland kvinnor svarar 65 procent att de tror att deras val påverkar. I åldern 50–64 år tror 70 procent av kvinnorna att deras val påverkar klimatet till stor eller mycket stor del.

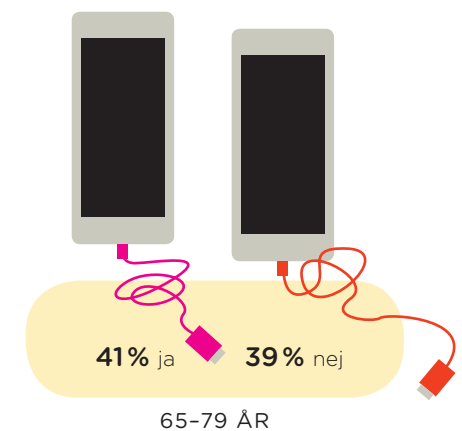
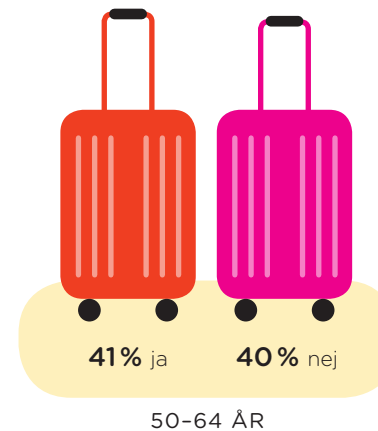
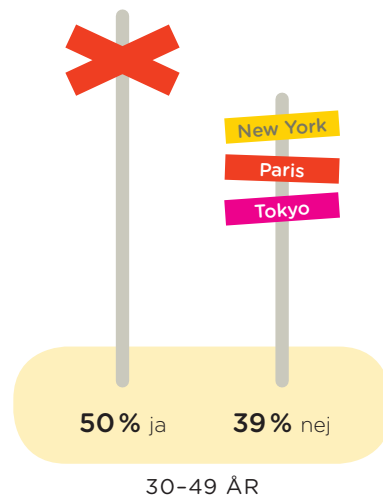
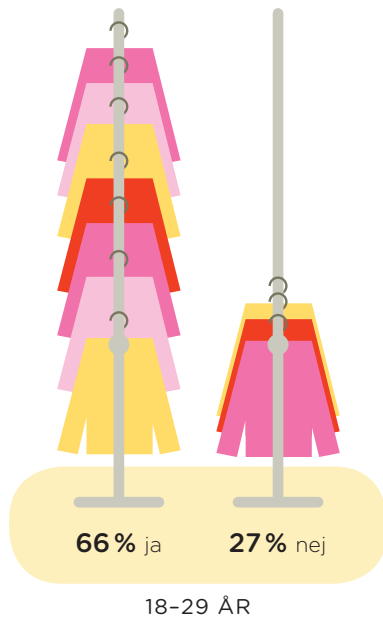
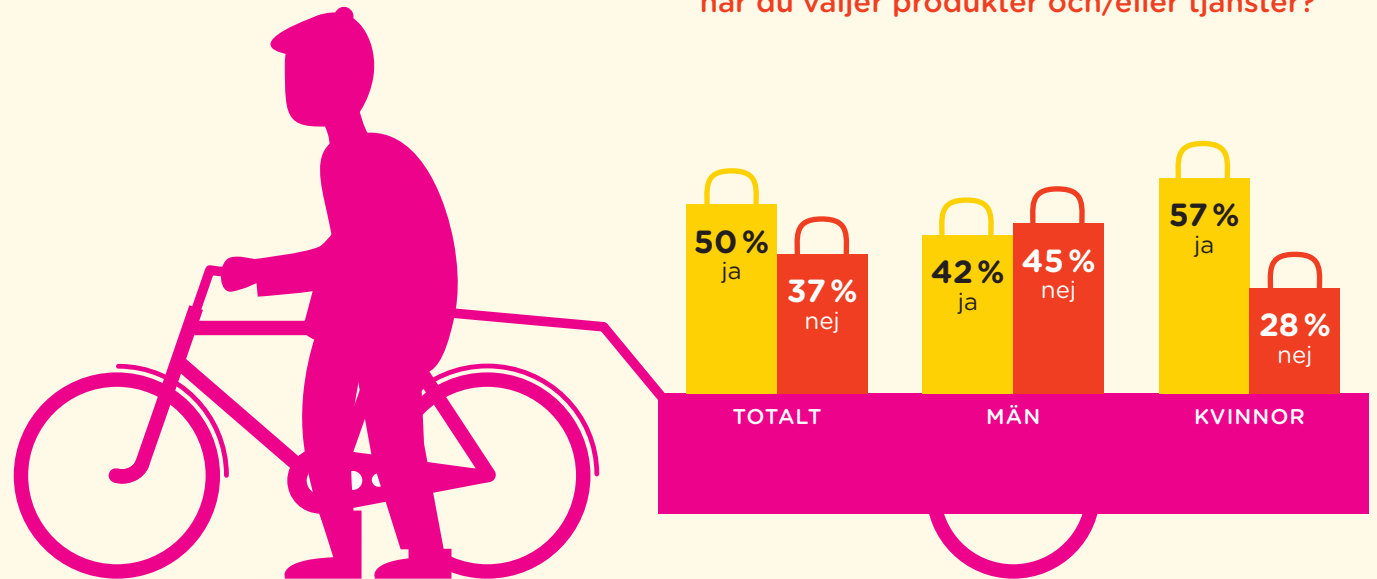
Hur stor påverkan tror du att de val du gör i livet har på klimatet?



Mer information efterfrågas

Undersökningen visar att hälften av invånarna efterfrågar mer information om hur de kan göra klimatmedvetna val i vardagen, kopplat till konsumtion och logistik. Genom att få beskrivet hur vi som konsumenter kan tänka vid vardagliga val blir det lättare att förändra vanor. Här sticker den yngsta åldersgruppen ut med nästan 70 procent av respondenterna som efterfrågar mer information.

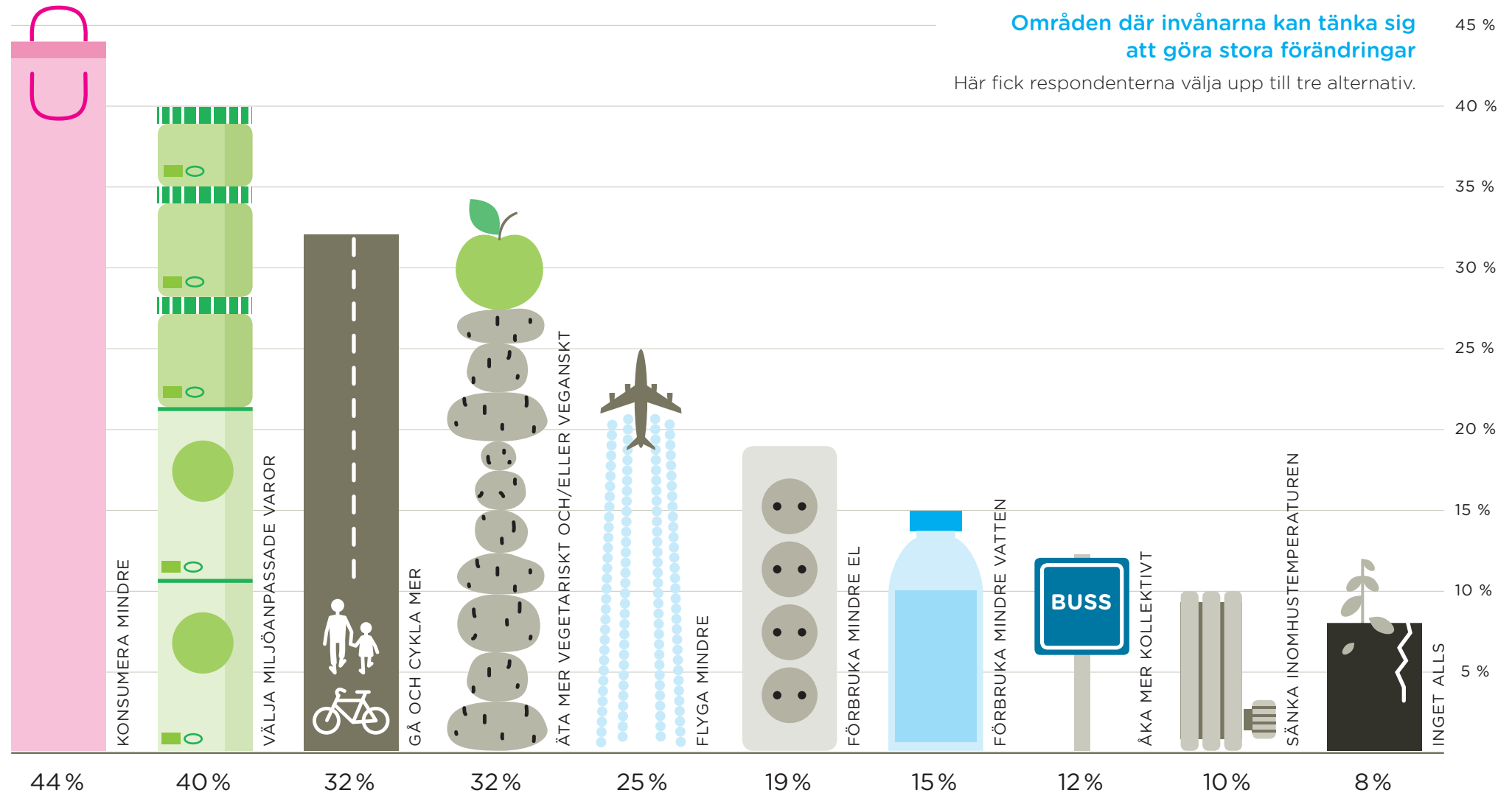
Skulle du vilja ha mer information kring hur du kan göra mer klimatsmarta val i din vardag, när du väljer produkter och/eller tjänster?



Vanor invånarna vill förändra

En stor andel av invånarna är beredda att göra någon form av förändringar i sin vardag för att minska klimatpåverkan. Det man i störst utsträckning kan tänka sig att förändra är att

konsumera mindre, välja miljöanpassade varor, gå och cykla mer samt äta mer vegetarisk och/eller vegansk mat. Åtta procent är inte beredda att göra några förändringar alls.



Klimat, biologisk mångfald och vår koppling till naturen

Klimatförändringarna påverkar förutsättningarna för människor, djur och hela ekosystem. En minskad biologisk mångfald förvärrar dessutom effekterna av klimatförändringarna. WWFs senaste rapport, Living Planet⁴, beskriver en ny global målsättning. Här ingår att skydda minst 30 procent av land och hav, öka insatserna för att återskapa natur och stoppa förlusten av arter. Detta genom att halvera våra fotavtryck från konsumtion och produktion med fokus på hållbar mat och energianvändning.



1% svarar att det inte är viktigt med natur eller park på gångavstånd

Närheten till natur och grönområden viktig

En stor majoritet av respondenterna, 80 procent, upplever det som viktigt att ha natur eller en park på gångavstånd från bostaden. Endast en procent svarar att det inte är viktigt. Kvinnor är överrepresenterade bland de som vill ha gröna utemiljöer nära – hela 96 procent säger att det är viktigt. Att så många prioriterar närhet till natur och grönska är positivt för bevarandet av biologisk mångfald eftersom levande natur är en viktig del i bevarandet av den biologiska mångfalden. Men arter som håller naturen i balans hotas nu av klimatförändringar.

80% vill ha nära till gröna ytor



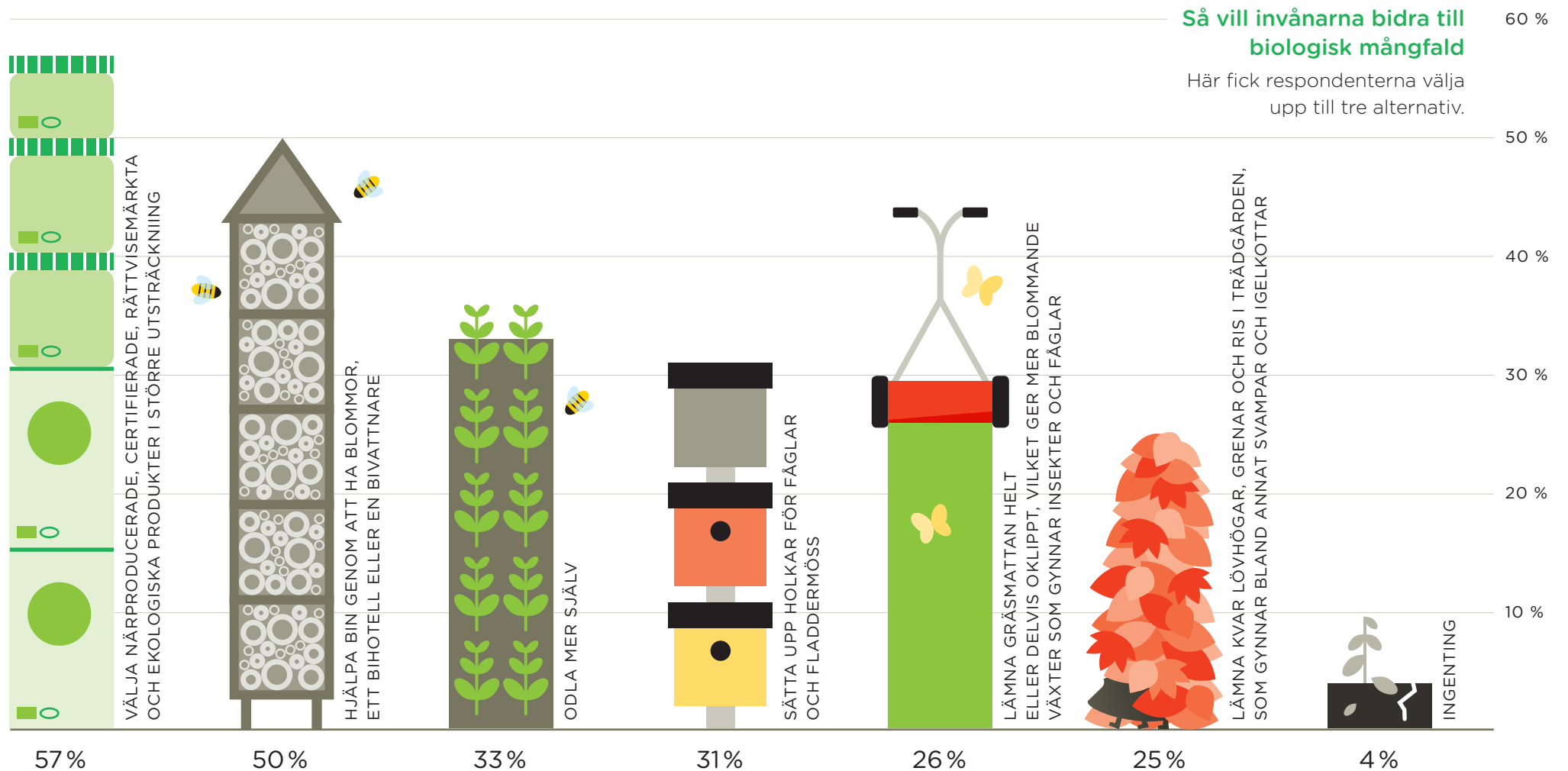
4, <https://www.wwf.se/rapport/living-planet-report/>

Varierad vilja att bidra till biologisk mångfald

Vi har frågat invånarna vad de kan tänka sig att göra för att bidra till bevarandet av den biologiska mångfalden.

Nära sex av tio är villiga att välja närproducerade, certifierade, rättvisemärkta och ekologiska produkter i större utsträckning. Varannan person kan tänka sig att hjälpa bin genom att ha blommor, ett bihotell eller en bivattnare. Omkring var tredje person är villig att odla mer själva och sätta upp holkar för fåglar och fladdermöss. En av fyra kan

tänka sig att lämna gräsmattan helt eller delvis oklippt, samt lämna kvar lövhögar, grenar och ris i trädgården, vilket bland annat gynnar svampar och igelkottar.



Vatten och översvämningar

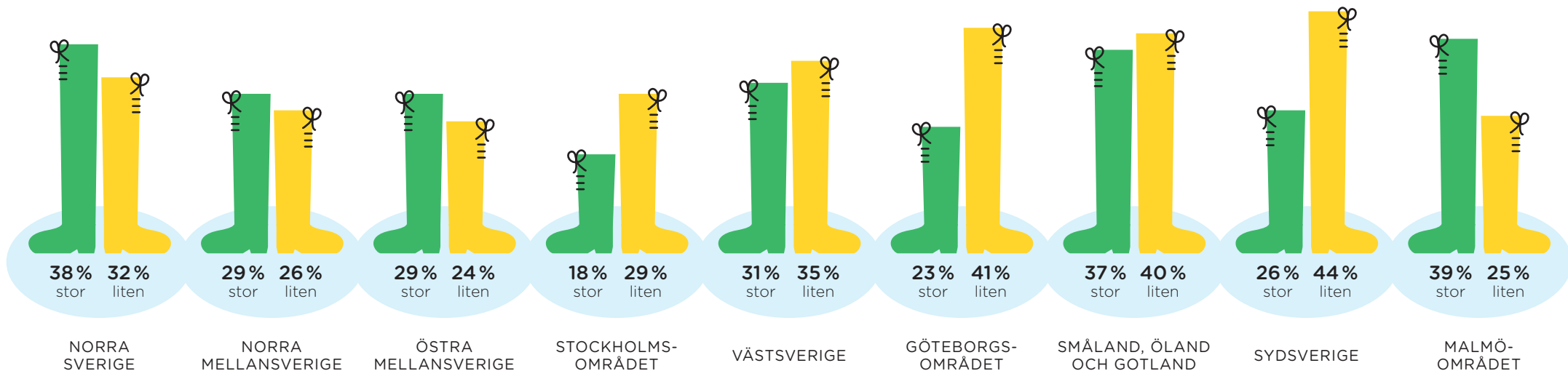
Var tredje tycker inte att deras kommun gör tillräckligt för att hantera översvämningar

Till följd av klimatförändringarna blir extrema väderförhållanden och översvämningar vanligare. När klimathotet ger sig till känna är det ofta i form av för mycket eller för lite vatten, exempelvis som översvämningar eller torka. Därför är det svårt att diskutera klimat utan att nämna vatten. Infografiken visar i vilken utsträckning invånarna anser att kommunerna gör tillräckligt för att undvika och/eller hantera översvämningar.



I vilken utsträckning anser du att din kommun gör tillräckligt för att undvika och/eller hantera översvämningar?

Boende i Norra Sverige (38%) samt Småland, Öland och Gotland (37%) svarar i högst grad att de tycker deras kommuner gör tillräckligt för att undvika och/eller hantera översvämningar. De regioner som framförallt inte tycker att kommunen gör tillräckligt är Göteborgsområdet (41%) och Sydsverige (44%).



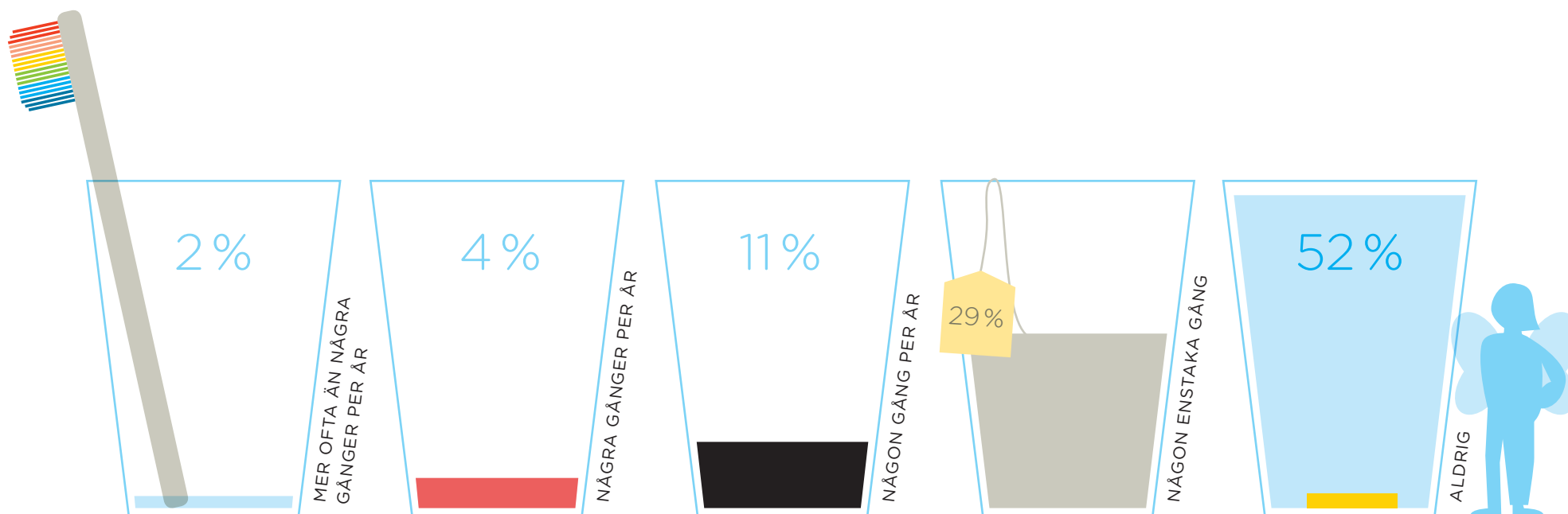
Vatten som livsmedel

Hela 97 procent av invånarna känner sig trygga med kvaliteten på sitt dricksvatten. I Sverige används cirka 140 liter vatten per person och dag.⁵ Vattenförsörjningen täcker idag behoven av rent vatten, men det är viktigt att kranvatten och

infrastruktur används till rätt saker. Dricksvatten bör exempelvis inte användas till att tvätta bilen och vi ska undvika att spola ner något annat än toalettpapper i toaletten.

52 procent har under de senaste fem åren aldrig upplevt brist på vatten, medan 17 procent har

märkt av vattenbrist en eller flera gånger om året. Boende i södra Sverige, Småland samt på Öland och Gotland är de som känt sig drabbade i störst utsträckning.



Hur ofta har du under de senaste fem åren märkt av vattenbrist där du bor?

5, <https://www.svensktvatten.se/fakta-om-vatten/dricksvattenfakta/>

Kommentar till resultatet

Berättelsen om klimat, vatten och biologisk mångfald hänger ihop och är viktig att uppmärksamma. Med klimatförändringar ökar risken för havshöjning och skyfall och det sker en förskjutning av vattentillförseln. Blöta platser blir blötare och torra områden torrare, med torka och vattenbrist som följd. Det påverkar dricksvattenförsörjningen som i sin tur påverkar förutsättningar för vårt jordbruk, skogsbruk, industri, växter och djur. Organisationer, såväl privata som offentliga, har möjlighet att sätta mätbara, absoluta mål kopplat till klimat, biologisk mångfald och vatten. Målen bör redovisas, rapporteras och brytas ned så att invånarna förstår dem och på vilket sätt de själva kan göra skillnad på kort och lång sikt. Mål som ligger långt bort i tiden kan upplevas som diffusa och irrelevanta. Nu pratar vi främst

om de viktiga tio åren fram till 2030 och de är viktiga att konkretisera med årtal, samt att tydliggöra ambitionerna för de närmaste åren, snarare än att prata om mål för år 2050.

I vår undersökning ser vi att invånarna är engagerade kring frågor som rör klimat, vatten och natur. Från dem som är intresserade finns en önskan om mer guidning för att kunna göra rätt val och ta hänsyn som gynnar klimat och natur. Men vi ser också att nästan hälften av invånarna inte tror att deras val i vardagen har någon påverkan på klimatet. För samhällets olika aktörer finns därför stor potential att göra mer för att höja kunskapsnivån, samt att bidra till en aktiv beteendeförändring. Genom att koppla sina verksamheters övergripande strategier och miljö till individen kan städer, kommuner, företag och organisationer göra mycket. Några viktiga insatser vi ser är att öka transparensen, tydliggöra råden och visa på hur människor kan bidra till klimatet, naturen och att värna om våra vattenresurser. Invånarnas och konsumenternas

beteende- och konsumtionsförändringar är avgörande för att nå de globala målen. "Ingen är för liten för att göra skillnad" som Greta Thunberg säger. Det stämmer – alla kan börja med att göra skillnad i proportion till sin storlek.

Kontakt

Louise König
Konsultchef Strategic Sustainability Consulting
louise.konig@ramboll.se
+46 10 615 68 99

Om undersökningen

Undersökningen har genomförts av Kantar Sifo på uppdrag av Ramboll. Den bygger på cirka 1 000 intervjuer bland allmänheten i Sverige och är riksrepresentativ. Intervjuerna genomfördes i Kantar Sifos slumpmässigt rekryterade webbpanel.

Målgrupp: Allmänheten, 18-79 år
Fältperiod: 18-24 mars 2021

